

آسیب شناسی آموزش کشاورزی در دانشگاه پیام نور شهرستان شهرضا

زهرا حاجی هاشمی*^۱ و رضا موحدی^۲

۱. دانشجوی دکتری گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه بوعلی سینا و مدرس

دانشگاه پیام نور واحد شهرستان شهرضا، همدان.

۲. دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان

(تاریخ دریافت: ۹۴/۱۰/۲ - تاریخ تصویب: ۹۵/۷/۲۷)

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی مشکلات آموزش کشاورزی در دانشگاه پیام نور شهرستان شهرضا بوده است. روش تحقیق به کارگرفته شده کیفی بوده و جامعه آماری این پژوهش را چهار گروه کادر برنامه‌ریزی و مسئولان رشته، اساتید، دانش‌آموختگان و دانشجویان در سال تحصیلی ۹۱-۹۲ تشکیل داد. تعداد نمونه‌های مورد بررسی با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس ۵۸ نفر (تعداد ۳۹ نفر از دانشجویان، ۷ نفر از استادان، ۶ نفر از کادر برنامه‌ریزی و ۷ نفر از دانش‌آموختگان) بودند و اطلاعات مورد نیاز از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساخت‌دار گردآوری شد. به منظور تعیین قابلیت اعتبار یا اعتماد پذیری سؤال‌ها و دستیابی به نتایج بدون سوگیری و قابل انتقال (درجه انتقال‌پذیری داده‌ها) از روش‌هایی نظیر حضور و تماس پژوهشگر با محیط پژوهش، بررسی موضوع از زوایای مختلف و کفایت منابع و داده‌ها استفاده شد. داده‌های جمع‌آوری شده بر اساس تحلیل محتوا مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که مهم‌ترین مشکلات و موانع آموزش کشاورزی دانشگاه پیام نور شهرستان شهرضا عبارت است از: عدم تناسب محتوا با رشته کشاورزی و نیاز دانشجویان، حجیم بودن محتوای دروس نسبت به سایر دانشگاه‌ها، عدم توجه به تدریس عملی و اجرای روش‌های متناسب با کار کشاورزی، یادگیری پایین دروس، محدود بودن امکانات یادگیری دروس کشاورزی و آزمایشگاه مجهز، عدم تناسب آزمون با نوع محتوای درس، عدم توجه به آزمون‌های مستمر و جامع نبودن بعضی آزمون‌ها. همچنین از جمله راهکارهای بدست آمده در خصوص رفع این موانع و بهبود وضعیت آموزش کشاورزی می‌توان به مواردی از قبیل: استفاده از اساتید با گرایش متناسب با درس و دارای سطح تحصیلات و همچنین تجربه آموزشی بالاتر، اصلاح و بازبینی کتاب‌های درسی برای عاری بودن از غلط‌های محتوایی و چاپی، تصحیح و بازبینی سؤالات و جواب‌ها قبل از برگزاری آزمون و تخصیص بخشی از نمره به آزمون عملی و فعالیت‌های دانشجویی اشاره نمود.

واژه‌های کلیدی: آموزش کشاورزی، نظام آموزشی، دانشگاه پیام نور، تحلیل کیفی.

مقدمه

زمانی می‌توانند در توسعه کشورشان نقش مؤثری بازی کنند که از آموزش خوبی برخوردار باشند (Davies et al, 2008). بنابراین یکی از ابزارهایی که می‌تواند نقش

آموزش نقش مهمی را در توسعه کشورها بازی می‌کند زیرا سازندگان جوامع انسان‌ها هستند و انسان‌ها

نظام آموزش کشاورزی همواره با مشکلات و تهدیدهایی مواجه هستند. انتقادهایی که امروزه بر آموزش کشاورزی وارد می‌شود به طور واضح مبین این واقعیت است که در مورد آموزش کشاورزی باید به صورت انتقادی، اندیشه مجدد شده و ارکان آن مبتنی بر زمینه و اوضاع و احوال موجود و پیش‌بینی آینده، مورد بازنگری و بازسازی قرار گیرد (Shahbazi & Ali Beigi, 2000).

بنابراین بدون تردید مراکز آموزش عالی کشاورزی از جمله دانشگاه‌های پیام نور با تهدیدهای جدی مواجه هستند و پژوهشگر با توجه به سابقه تدریس در این دانشگاه‌ها و مشاهده مشکلات از نزدیک بر آن شد تا پژوهشی با عنوان آسیب شناسی آموزش کشاورزی در دانشگاه پیام نور انجام دهد و بر اساس نتایج پژوهش راهکارهایی جهت بهبود و رفع نواقص مربوط ارائه گردد و در این راستا اهداف اختصاصی زیر پیگیری شدند:

دانشگاه پیام نور در ارائه آموزش کشاورزی و به‌ویژه دروس عملی با چه موانع و آسیب‌هایی مواجه است؟

وضعیت موجود دانشگاه پیام نور در ارائه برنامه‌های درسی کشاورزی چگونه است؟

راهکارهای بهبود آموزش کشاورزی از ابعاد مختلف آموزشی در دانشگاه پیام نور چیست؟

پیشینه تحقیق

تاکنون پژوهش‌های زیادی پیرامون مسائل و مشکلات یا آسیب شناسی نظام‌های آموزش کشاورزی در ایران و جهان انجام شده است ولی هیچ تحقیقی به طور اختصاصی به مشکلات نظام آموزش کشاورزی در دانشگاه پیام نور نپرداخته است. در زیر به برخی از مهم‌ترین تحقیقات انجام شده درباره پیشینه موضوع اشاره می‌شود. نتایج تحقیقی با عنوان آسیب شناسی آموزش کشاورزی در مراکز کار و دانش و فنی و حرفه‌ای استان همدان نشان داد که دسترسی به معلمان و کادر آموزشی علاقه‌مند، مهم‌ترین نقطه قوت و نبود امکانات سخت-افزاری و نرم‌افزاری در مزرعه و آزمایشگاه‌ها مهم‌ترین نقطه ضعف، وجود روحیه خود اشتغالی و حمایت‌های دولت مهم‌ترین فرصت و عدم دسترسی به امکانات کافی برای شروع یک فعالیت کشاورزی مهم‌ترین تهدید مراکز آموزش کشاورزی است (Saadi & Latifi, 2011).

حیاتی و ارزنده‌ای در رشد و توسعه بخش کشاورزی و ارتقای سطح دانش بهره‌برداران بخش کشاورزی و دست اندرکاران آینده این بخش داشته باشد، آموزش در سطوح مختلف و بالا بردن کیفیت دانش نیروی انسانی آموزش دیده دانشگاهی می‌باشد. از طرفی آموزش عالی کشاورزی یکی از رکن‌های اصلی آموزش عالی می‌باشد که نقش بسزایی در تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بخش کشاورزی دارد.

لیکن با وجود اهمیت و نقش آموزش کشاورزی، نظام آموزش کشاورزی در کشورهای در حال توسعه همراه با نیازهای مختلف جوامع روستایی متحول نشده است. در این کشورها برنامه‌های درسی و روش‌های آموزشی متناسب با اهداف توسعه و در جهت رفع نیازهای کشاورزان و بازار کار نبوده و با بروز بحران‌های اقتصادی این وضعیت بدتر شده است (Movahedi, 2001). بی‌شک توسعه کشاورزی هر کشوری وابسته به سیاست‌ها، برنامه‌ها و نظام آموزش کشاورزی و به تبع آن وابسته به دانش‌آموختگان متعهد و متخصص آن نظام می‌باشد. برای رسیدن به توسعه کشاورزی، آموزش عالی کشاورزی باید با از میان برداشتن موانع، دانش‌آموختگانی تربیت کند که از مهارت کافی برخوردار باشند و زمینه‌های رشد و توسعه بخش کشاورزی را فراهم کنند (Bahrami & Zamani, 2001). در هر نظام آموزشی یکی از اهداف مهم تربیت افراد توانا، کارآمد و شایسته است و برای رسیدن به این هدف باید به همه عواملی که موجب موفق شدن برنامه‌های آموزشی می‌شود، توجه کرد. از جمله این عوامل توجه به خواسته‌ها و نیازهای دانشجویان در برنامه‌ریزی‌ها (Karimiyan et al., 2001)، وجود معلمان و اساتید شایسته و ماهر است (Seferoglu, 2007). از اینرو اعضای هیأت علمی برای اینکه تدریس مؤثر داشته باشند، نیازمند دانش و مهارت هستند و نقش آنها در آموزش عالی حساس‌تر است، چرا که یک استاد شایسته می‌تواند دانشجویانی تربیت کند که بتوانند دانش و مهارت خود را با یکدیگر پیوند بزنند و از آن برای حل چالش‌ها استفاده نمایند (Lahariya & Ingle, 2007).

نکته در اینجا است که این عوامل و از جمله محتوای آموزشی در اغلب نظام‌های آموزشی به ویژه

نمرات بالا ارزیابی کردند، در حالیکه به وظایف جانبی اساتید مانند حساسیت نسبت به کیفیت آموزش و چانه زنی برای ارتقای آن، یا علاقه و توان ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی تحصیلی و پروژه تحقیقاتی به دانشجویان پایین ترین نمرات را دادند (Ahanchian et al., 2009).

در تحقیق دیگری بیان شد که موانع و مشکلات آموزش‌های عملی کشاورزی به ترتیب در چهار عامل کیفیت تأسیسات و تجهیزات آموزش عملی در مزرعه، انگیزه و تجربه دانشجویان در زمینه کشاورزی، مهارت و شایستگی اساتید در زمینه آموزش‌های عملی و کیفیت امکانات و تجهیزات آموزش عملی در داخل پردیس کشاورزی دانشگاه تهران طبقه بندی می‌شوند (Safa & Shaban Ali Fami, 2008).

در پژوهش دیگری، این نتیجه بدست آمد که چشم-انداز مثبتی از انتظارات مؤسسات علمی کاربردی از دید مسؤولان و دانشجویان نسبت به این مراکز وجود ندارد و عملکرد این مراکز در بخشی از زمینه‌ها در راستای برنامه‌ها و اهداف معین در آیین‌نامه تأسیس این مراکز نیست و با وجود اینکه کاربردی و مهارتی بودن آموزش‌های عملی کاربردی مهم‌ترین هدف تأسیس چنین مراکزی است، به نظر میرسد مهم‌ترین ضعف کاستی این مؤسسات کاربردی نبودن آموزش‌های آنها است (Rezaee & Pasha, 2007).

در تحقیق دیگری که به منظور ارزشیابی عملکرد آموزشی مدرسان آموزش‌های عالی علمی کاربردی مجتمع‌های آموزش جهاد کشاورزی انجام گرفت، مشخص شد که مدرسان مورد ارزشیابی در شاخص‌های تسلط بر مباحث درسی، نحوه برخورد اجتماعی و رعایت احترام متقابل با دانشجو، میزان به‌روز بودن مطالب درسی و ارائه سرفصل دروس در اولین جلسه به دانشجویان دارای بالاترین امتیاز و در شاخص‌هایی چون میزان بهره‌گیری از شیوه‌های متنوع تدریس و ارزشیابی مستمر از پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارای کمترین امتیاز بودند که نشان دهنده قوت آنان در صلاحیت‌های فنی و ارتباطی و ضعف نسبی آنها در مهارت‌های حرفه-ای و آموزشگری بود (Moghadas Farimani et al., 2006).

در نتایج تحقیق دیگری، برخی از عوامل مهم مربوط به مشکلات نظام آموزش کشاورزی از جمله هماهنگ نبودن این نظام با تغییرات جهانی و پیشرفت‌های علمی، هزینه‌های بالای تحصیل، کاربرد روش‌های تدریس نامناسب و اغلب به صورت سخنرانی که بخشی از این مشکل مربوط به محدودیت‌های فناوری و بخشی مربوط به نظام آموزشی است مشخص شد. هم‌چنین از عوامل مهم مربوط به قابلیت رفع مشکلات این نظام می‌توان به رفع محدودیت‌های مکانی و زمانی برای آموزش و یادگیری، مشکلات رفت و آمد به مراکز آموزشی، کمبود منابع آموزشی و عدم دسترسی فراگیران کشاورزی به منابع اشاره کرد (Foroshani et al., 2011).

در تحقیق دیگری، محققان دریافتند متغیرهایی نظیر تدارک وسایل اسکان در محیط‌های بیرون، رضایت از واحدهای عملی، همکاری تکنسین ماهر برای آموزش مهارت عملی، وضعیت تجهیزات، سایت رایانه، ارائه انواع آموزش‌های عملی مربوط به مهارت‌های زراعی و باغبانی، نگرش دانشجویان نسبت به آموزش‌های تجربی کشاورزی، معدل کتبی دیپلم، گذراندن دوره کارآموزی یا کارورزی به ترتیب بر بهبود کیفیت‌های آموزش عملی کشاورزی تأثیر داشته‌اند (Nazari Nooghabi et al., 2010).

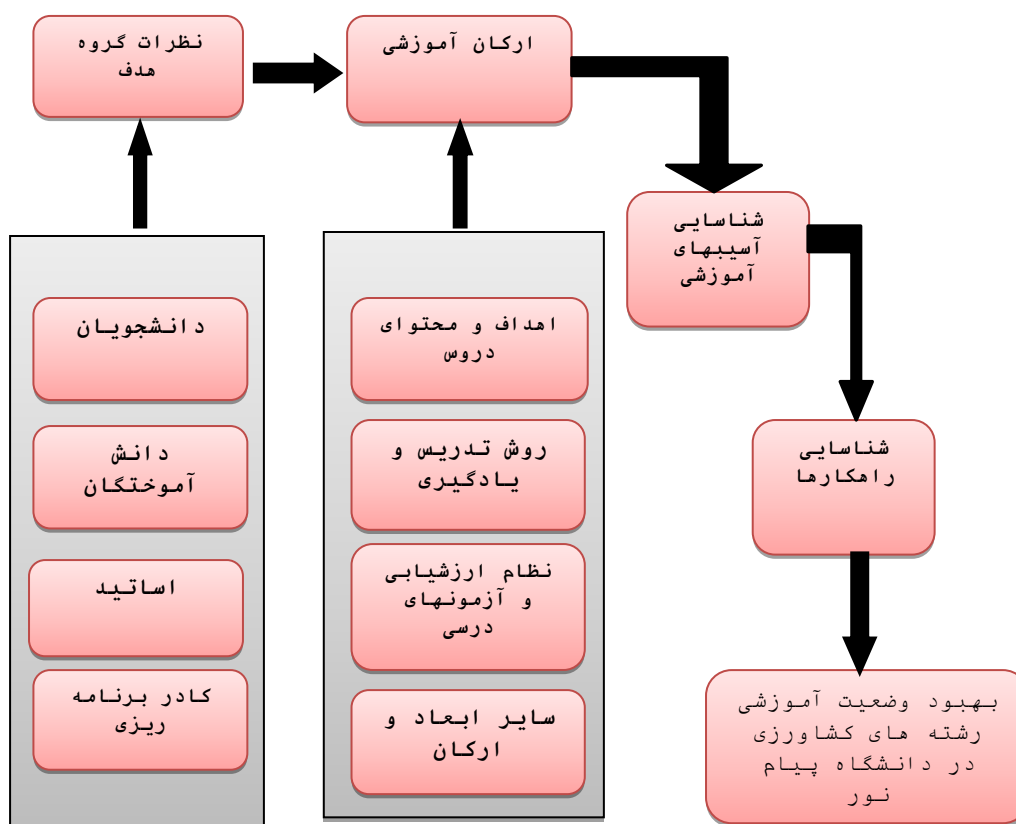
علاوه بر این نتایج تحقیقی نشان داد که بازنگری و روزآمد کردن عناوین و محتویات دروس ارائه شده، بالا بردن میزان کارایی اساتید دروس پایه و تخصصی، لزوم توجه بیشتر به کلاس‌های کارورزی و کارآموزی، ایجاد و توسعه تشکل‌های دانشجویی، انطباق برنامه‌های آموزشی با نیازهای شغلی و حذف دروس غیرکاربردی از راهکارهای بهبود نگرش دانشجویان دانشکده کشاورزی نسبت به بهبود وضعیت تحصیل در رشته‌های کشاورزی است (Movahedi et al., 2010).

محققان دیگر در یافته‌های پژوهش خود ارزیابی مثبت از امکانات و منابع کالبدی و آموزشی شامل ساختمان‌ها، کتابخانه، آزمایشگاه و کارگاه، سایت رایانه، مزرعه و گلخانه و زمین‌های ورزشی در مراکز آموزش کشاورزی مورد مطالعه خود نشان دادند و در ارزیابی از عملکرد و خصوصیات اعضای هیأت علمی، دانشجویان بطور مشخص توانایی‌های علمی مهارتی اساتید خود را با

جهانی و عدم ارزشیابی مستمر و مناسب، عدم هماهنگی و تناسب بین برنامه‌های درسی و بازار کار از مشکلات مهم آموزش کشاورزی می‌باشد (Boone2002; Wang,2003; Abdellah, 2007; Rayj et al., 2006; Shahpasand et al., 2006; Zaaree & Zolali, 2006).

بنابراین، پژوهش حاضر به دنبال آن است تا با بررسی علمی و دقیق مسائل، مشکلات و تنگناهای آموزش کشاورزی دانشگاه‌های پیام نور، راهکارها و راهبردهای کلیدی را ارائه نموده تا از این طریق گامی نو در جهت پیشبرد اهداف نظام آموزش عالی کشاورزی کشور برداشته شود. از طرفی در این تحقیق صرفاً آسیب شناسی ابعاد آموزشی از نظر اهداف و محتوای دروس، روش‌های آموزشی، روش‌های ارزشیابی و آزمون میزان آموخته‌های فراگیران مدنظر بوده است. **فرایند خطی انجام تحقیق** در نمودار زیر ترسیم شده است.

پژوهش‌های انجام شده در رابطه با روش‌های آموزشی و محتوا نیز نشان دادند که بهبود شیوه‌های تدریس، بهبود برنامه درسی، استفاده درست از وسایل کمک آموزشی و محتوا، بهبود شیوه‌های کمک آموزشی، به‌کارگیری شیوه تدریس تعاملی و به‌روز بودن محتوای ارائه دروس رشته‌های کشاورزی باعث افزایش کیفیت آموزشی دانشگاه می‌گردد (Safa & Shaban Ali, 2008; Fami,2008; Pezeshki Rad & Mohtasham, 2003). همچنین ضعف محتوای درسی و بی‌ارتباطی آنها با نیاز بازار کار یکی دیگر از عوامل تهدیدکننده مراکز آموزش کشاورزی است (Hosseini & Yaghoubi, 2005; Aghasi Zadeh,1996). مطالعات انجام گرفته نشان داده‌اند که کیفیت آموزشگران و آموزش، تأمین بودجه زیرساخت‌ها، تجهیزات، پتانسیل آموزشگران، حمایت مدیریتی، مدیریت زمان، تصور و دید نسبت به آموزش کشاورزی، مشکلات رفت و آمد، عدم تطابق این نظام با تغییرات

نمودار شماره ۱- فرایند خطی انجام تحقیق

مواد و روش ها

روش تحقیق به کارگرفته شده کیفی بوده و جامعه آماری تحقیق حاضر را ۴ گروه کادر برنامه ریزی، اساتید، دانشجویان و دانش‌آموختگان دانشگاه پیام نور شهرستان شهرضا تشکیل دادند که تعداد کل دانشجویان رشته

کشاورزی در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ برابر با ۴۶۹ نفر (۲۵۲ نفر ثبت‌نام شده، ۲۱۵ نفر ثبت‌نام نشده و ۴ نفر مرخصی تحصیلی) بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها به طور دستی انجام گرفت. جامعه آماری و نمونه‌های تحقیق به تفکیک رشته تحصیلی در جدول زیر ذکر شده است.

جدول ۱: تعداد کل جامعه آماری و نمونه‌های تحقیق در سال تحصیلی ۹۲-۹۱

رشته	تعداد دانشجو	تعداد آموخته	دانش کادر ریزی	برنامه اساتید	جمع
مدیریت و آبادانی روستا	۱۲۷	۲۱	۶	۴	۷
اقتصاد کشاورزی	۷۳	۱۰	۷	۱۱	۷
ترویج و آموزش کشاورزی	۵۴	۷	-	۴	۷
جمع	۲۵۴	۳۸	۱۱	۴۱	۲۵۴

انتخاب نمونه‌های تحقیق بر اساس راهبرد تحقیق با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انجام گرفت. و بدین منظور تعداد ۳۸ نفر از دانشجویان، ۷ نفر از اساتید، ۴ نفر از کادر برنامه‌ریزی و مسؤولین مرتبط رشته و ۱۱ نفر از دانش‌آموختگان به عنوان نمونه‌های در دسترس و کلیدی مورد مصاحبه قرار گرفتند، بطوری‌که داده‌های بدست آمده با این تعداد به اشباع نظری رسید. لازم به ذکر است که با توجه به انتخاب هدفمند روش اساسی تمام نمونه‌گیری‌های تحقیقات کیفی، از افراد در دسترس استفاده شد که اطلاعات لازم و کافی برای پاسخگویی به سؤالات را داشتند و به اصطلاح کلیدی بودند و جمع‌آوری اطلاعات از افراد بیشتر ضروری نبود. اطلاعات مورد نیاز برای پژوهش حاضر از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختارمند گردآوری شد. در این بخش با طراحی سؤالات نیمه ساختارمند کسب اطلاعات بیشتر و عمیق‌تر صورت گرفت. زیرا مصاحبه‌گر می‌تواند ابزار تحقیق را با سطح درک و فهم پاسخگو هماهنگ نماید. محور اصلی سؤالات بر اساس هدف تحقیق شکل گرفته و دو سؤال کلی موانع و مشکلات آموزش کشاورزی در دانشگاه پیام نور و راهکارهای بهبود و رفع این موانع مورد مصاحبه قرار گرفت. به منظور تعیین قابلیت اعتبار یا اعتمادپذیری سؤالات و دستیابی به

نتایج بدون سوگیری و قابل انتقال (درجه انتقال‌پذیری داده‌ها) از روش‌هایی نظیر حضور و تماس پژوهشگر با محیط پژوهش، بررسی موضوع از زوایای مختلف و کفایت منابع و داده‌ها استفاده شد و بنابراین داده‌ها واقعی بوده و حاصل مصاحبه است. مصاحبه‌ها در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۲-۹۱ در چند هفته متوالی انجام گرفت و تمام داده‌ها به صورت مکتوب درآمد. به منظور تجزیه و تحلیل و به عبارتی تفسیر و اکتشاف داده‌های حاصل از مصاحبه از روش تحلیل محتوا از نوع تحلیل محتوای استفاده شد. به اینصورت که ابتدا داده‌های یادداشت برداری شده به صورت مکتوب در آمده و چک لیست اولیه تدوین شد. به این ترتیب پس از خلاصه سازی اولیه، موضوعات کلیدی در قابل کدهای اولیه از بین داده‌ها استخراج گردید. در مرحله بعد کدهای اولیه استخراج شده که به طور منطقی دارای اشتراک موضوعی یا مفهومی بودند، در مقوله‌های مشترک جدید طبقه بندی شده و از آنجا تکرار کدها در مقوله‌های مشترک اخیر محاسبه شده و مبنای اولویت بندی قرار گرفت. لازم به ذکر است که برای سهولت مقوله‌بندی داده‌ها ابتدا محورهای اصلی سؤالات مشخص گردیده سپس نظرات هر گروه بر حسب علامت اختصاری حرف اول ترجمه

مشکلات آموزش کشاورزی در دانشگاه پیام نور

در زمینه موانع و مشکلات آموزشی دانشگاه پیام نور مورد مطالعه از کادر برنامه‌ریزی، اساتید، دانشجویان و دانش‌آموختگان، مصاحبه به صورت سؤالات نیمه ساختارمند به عمل آمد، به این صورت که مشکلات آموزشی در چهار بعد مشکلات مربوط به روش تدریس و یادگیری دروس مختلف، اهداف و محتوای دروس، نظام ارزشیابی یا آزمون‌های درسی و مشکلات برنامه‌ریزی و مدیریت آموزشی تقسیم‌بندی گردید و از مصاحبه‌شونده خواسته شد تا نظرات خود را پیرامون هر بعد ارائه نمایند. در زیر نکات و موضوعاتی که به صورت نقل قول توسط مصاحبه‌شونده درباره مشکلات آموزشی ارائه شده‌اند به صورت خلاصه ذکر کرده و موضوعات کلیدی را در داخل پرانتز استخراج نموده‌ایم. در نهایت موضوعات کلیدی دارای اشتراک موضوعی یا مفهومی به طور منطقی در مقوله‌های مشترک طبقه‌بندی شده و بر حسب تکرار موضوعات کلیدی در جداولی بر حسب فراوانی و درصد اولویت‌بندی گردید. در زیر به ذکر خلاصه نظرات مصاحبه‌شونده‌ها در هر یک از ابعاد آموزشی پرداخته شده است.

مشکلات اهداف و محتوای دروس: محتوای آموزشی کتب درسی کاملاً منطبق بر فعالیت‌های کشاورزی و نیاز دانشجویان نیست. محتوای دروس و حجم کتاب‌های این رشته نسبت به سایر دانشگاه‌ها بسیار زیاد بوده و همین حجم زیاد باعث می‌شود تا دانشجو همه مطالب را بطور کامل درک نکند. محتوای دروس فقط در حد تئوری تدریس می‌شود و اگر بخواهیم همان محتوا را عملی کنیم غیر مشخص می‌شود. به طور مثال یکی از این نقل قول‌ها ی مستقیم از زبان یکی از مصاحبه‌شوندگان بیان می‌شود:

محتوای درسی کتابها در مقایسه با سایر دانشگاه‌ها برای یکسال زیاد است و کتب مناسب رشته‌های کشاورزی است و اهداف را پوشش می‌دهند اما هنرجو بعد از فراغت از تحصیل آماده بازار کار نمی‌شود و قادر به دریافت شغل نیست

آن‌ها به طور خلاصه ذکر گردیده‌اند. به طور مثال نظرات کادر برنامه‌ریزی و مسؤولین مرتبط با رشته با حرف P (Planning)، اساتید با حرف M (Manager)، دانش‌آموختگان با حرف G (Graduates)، و دانشجویان با حرف S (Students) کدگذاری شده‌اند. به این صورت که داده‌های حاصل مصاحبه در هر گروه ترکیبی از حرف اول نام گروه و شماره مقوله استخراجی بود.

نتایج و یافته‌های پژوهش

مشخصات فردی مصاحبه‌شونده‌ها که شامل ۳۸ نفر از دانشجویان، ۷ نفر از اساتید، ۴ نفر از کادر برنامه‌ریزی و ۱۱ نفر از دانش‌آموختگان نشان داد که کادر برنامه‌ریزی و همه بالای ۲۰ سال سابقه خدمت داشتند به جز یک نفر که ۱۰ سال سابقه خدمت داشت و همه استخدام رسمی بودند. در رابطه با اساتید نیز به جز یک نفر هیئت علمی تمام وقت بقیه به صورت حق‌التدریس با این مرکز همکاری داشتند و سابقه تدریس همه بین ۳-۵ سال بود. از نظر سن مصاحبه‌شوندگان میانگین سنی کادر برنامه‌ریزی ۴۳ سال بود. اساتید همه بالای ۳۰ سال داشتند و تمام فارغ‌التحصیلان بالای ۲۴ سال سن داشتند و در بین دانشجویان نیز ۹ نفر زیر ۲۰ سال، ۲۱ نفر بالای ۲۲ سال و مابقی سن خود را مشخص نکردند. از نظر گرایش تحصیلی اساتید نیز ۳ نفر دارای گرایش زراعت و اصلاح نباتات (یک نفر هیئت علمی و دو نفر استاد مدعو)، بودند و در مورد هر یک از گرایش‌های گیاه پزشکی، ترویج و آموزش کشاورزی، تولیدات گیاهی و باغبانی فقط یک نفر وجود داشت. و مدرک تحصیلی همه اساتید کارشناسی ارشد بود به جز یک نفر دانشجوی دکتری تخصصی. در رابطه با تمام دانش‌آموختگان نیز باید گفت که هفت نفر گرایش مدیریت و آبادانی روستا و چهار نفر نیز گرایش اقتصاد کشاورزی بودند.

جدول شماره ۲ موضوعات مشترک اکتشافی درباره مشکلات اهداف و محتوای دروس

ردیف	موضوع مشترک	تکرار	درصد
۱	عدم تناسب محتوای دروس با رشته کشاورزی و نیاز دانشجویان	۱۱	۱۹,۶۴
۲	حجیم بودن محتوای دروس نسبت به سایر دانشگاهها	۸	۱۴,۲۹
۳	عدم استفاده از محتوای دروس در بعد عملی و یادگیری از طریق عمل	۵	۸,۹۳
۴	غیر قابل فهم بودن محتوای دروس	۴	۷,۱۴
۵	وجود غلطهای چاپی و مفهومی	۳	۵,۳۶
۶	متغیر بودن منابع درسی مختلف در طول ترمهای مختلف	۳	۵,۳۶
۷	تکراری بودن محتوای بعضی دروس	۳	۵,۳۶
۸	پیچیده و سنگین بودن محتوای دروس	۳	۵,۳۶
۹	عدم توجه به نیازهای بازار کار در محتوای دروس	۴	۷,۱۴
۱۰	عدم ارتباط برخی دروس با رشته کشاورزی	۳	۵,۳۶
			مجموع
		۵۶	۱۰۰

اینها مواردی بودند که با بالاترین درصد تکرار از سوی مصاحبه‌شوندگان مطرح شدند.

مشکلات نظام ارزشیابی یا آزمون‌های درسی:

آزمون‌های برگزار شده با نوع محتوای دروس متناسب نیست. آزمون‌ها جامع نیست و به آزمون‌های مستمر توجه نمی‌شود. آزمون‌ها بیشتر از نوع امتحانات کتبی و نظری است و آزمون‌های عملی برگزار نمی‌شود. هم-چنین ارزشیابی دروس بسیار بالاتر از سطح تدریس اساتید می باشد که این موارد از مهم ترین موضوعاتی بوده اند که با حداکثر تکرار از سوی مصاحبه شونده ها مطرح شده اند (جدول شماره ۴).

مشکلات روش تدریس و یادگیری : به تدریس

عملی و اجرای روش‌های متناسب با کار کشاورزی توجه نمی‌شود و به علت عدم درک مطالب یادگیری دروس بسیار پایین است. امکانات یادگیری نیز در حد بسیار پایین می‌باشد و آزمایشگاه مجهز وجود ندارد. هم‌چنین مطالب به صورت کلی ارائه می‌شود. به دلیل اجباری نبودن حضور دانشجو در کلاس و بی‌مسئولیتی اساتید در این زمینه بسیاری از دروس تدریس نمی‌شود. دروس ارائه شده به اساتید بر اساس گرایش تحصیلی آنها انجام نشده و از اساتید مجرب و با تجربه استفاده محدودی می‌شود. همان طور که در جدول ذیل مشاهده می‌شود

جدول شماره ۳: موضوعات مشترک اکتشافی درباره مشکلات روش تدریس و یادگیری

ردیف	موضوع مشترک	تکرار	درصد
۱	عدم توجه به تدریس عملی و اجرای روش‌های متناسب با کار کشاورزی	۱۱	۱۱,۸۳
۲	یادگیری پایین دروس	۱۰	۱۰,۷۵
۳	محدود بودن امکانات یادگیری دروس کشاورزی و آزمایشگاه مجهز	۹	۹,۶۷
۴	ارائه مطالب به صورت کلی	۹	۹,۶۷
۵	عدم توجه به تناسب مدرک اساتید با دروس ارائه شده	۸	۸,۶۰
۶	استفاده کم از اساتید با تجربه و متخصص	۸	۸,۶۰
۷	عدم تناسب محتوای دروس با زمان بندی کلاسها	۷	۷,۵۳
۸	عدم تناسب امکانات با نیازهای مربوطه و استفاده از روش‌های قدیمی و سنتی	۶	۶,۴۵
۹	عدم استفاده از روش‌های فعال و عملی متناسب با کار کشاورزی	۶	۶,۴۵
۱۰	وجود سیستم آموزشی غیر حضوری و اشکال از سیستم آموزشی	۵	۵,۳۷
۱۱	برنامه ریزی کل ساعات یک درس در چند روز متوالی و نه یک ترم	۴	۴,۳۰
۱۲	نامشخص بودن وضعیت اداره دروس و گردش دروس بین اساتید مختلف	۴	۴,۳۰
۱۳	عدم استفاده از روش‌های سنتی و مدرن	۳	۳,۲۲
۱۴	به توجهی به پرورش دانشجو و نقش وی در تدریس	۳	۳,۲۲
			مجموع
		۹۳	۱۰۰

جدول شماره ۴: موضوعات مشترک اکتشافی درباره مشکلات نظام ارزشیابی

ردیف	موضوع مشترک	تکرار	درصد
۱	عدم تناسب آزمون با نوع محتوای درس	۶	۱۵,۷۹
۲	عدم توجه به آزمون های مستمر و کافی و جامع نبودن بعضی آزمون ها	۵	۱۳,۱۷
۳	عدم برگزاری آزمون های عملی	۴	۱۰,۵۳
۴	بالاتر بودن سطح ارزشیابی نسبت به مطالب تدریس شده	۴	۱۰,۵۳
۵	توجه صرف به کسب نمره و نه یادگیری	۴	۱۰,۵۳
۶	عدم اجبار در برگزاری آزمون های میان ترم	۴	۱۰,۵۳
۷	عدم طرح سؤال از نکات کلیدی و مهم	۳	۷,۸۹
۸	تداخل آزمون های بعضی دروس با هم	۳	۷,۸۹
۹	وجود اشکالات چاپی و مفهومی در سؤالات و یا جوابها	۳	۷,۸۹
۱۰	عدم تعادل بین پیچیدگی و سادگی آزمون های ارزشیابی	۲	۵,۲۶
مجموع			۱۰۰
		۳۸	

فضای آموزشی و امکانات کمک آموزشی مورد نیاز، ناکافی و یا نبودن بازدیدهای عملی، عدم استفاده از روش های فعال و عملی متناسب با کار کشاورزی و کارهای تحقیقاتی، کم بودن اساتید مجرب و کارآموده و نبود زمین کشاورزی اهم مشکلات (اولویت اول تا سوم) از دید افراد مورد نظر بوده است.

مشکلات برنامه ریزی و مدیریت آموزشی: علاوه بر موارد ذکر شده در بالا، مشکلات برنامه ریزی و مدیریت آموزشی از دید مصاحبه شوندگان در جدول شماره ۵ بیان شده است که به ترتیب بالاترین درصد تکرار می توان گفت که محدود بودن امکانات یادگیری دروس کشاورزی و عدم وجود آزمایشگاه مرتبط، نداشتن

جدول شماره ۵: موضوعات مشترک اکتشافی درباره برنامه ریزی و مدیریت آموزشی

ردیف	موضوع مشترک	تکرار	درصد
۱	محدود بودن امکانات یادگیری دروس کشاورزی و عدم وجود آزمایشگاه مرتبط	۱۰	۱۷,۸۶
۲	نداشتن فضای آموزشی و امکانات کمک آموزشی مورد نیاز	۷	۱۲,۵
۳	ناکافی و یا نبودن بازدیدهای عملی	۶	۱۰,۷۱
۴	عدم استفاده از روش های فعال و عملی متناسب با کار کشاورزی	۶	۱۰,۷۱
۵	کم بودن اساتید مجرب و کارآموده و اعضای هیأت علمی دانشگاه برای هر رشته	۶	۱۰,۷۱
۶	نبود زمین کشاورزی مناسب برای انجام عملیات کشاورزی به شیوه ای درست و اصولی	۴	۷,۱۴
۷	برنامه ریزی کل ساعات یک درس در چند روز متوالی و نه یک ترم	۴	۷,۱۴
۸	عدم تناسب شهریه با امکانات ارائه شده	۳	۵,۳۶
۹	عدم رسیدگی به اعتراضات دانشجو	۳	۵,۳۶
۱۰	بی تخصصی و بی تجربگی کادر برنامه ریزی و عدم برنامه ریزی صحیح	۳	۵,۳۶
۱۱	عدم همکاری مسؤولان با دانشجویان و استادان	۲	۳,۵۷
۱۲	جدی نگرفتن درس توسط استاد و دانشجو	۲	۳,۵۷
مجموع			۱۰۰
		۵۶	

اهداف و محتوای دروس، روش تدریس و یادگیری دروس مختلف، نظام ارزشیابی یا آزمون های درسی مورد بررسی قرار گرفت. برخی از نظرات خلاصه شده آنها در زیر ذکر شده و در انتها موضوع های مشترک استخراجی

راهکارهای بهبود وضعیت آموزش کشاورزی دانشگاه پیام نور
به منظور ارائه راهکارهای کلیدی برای رفع موانع موجود آموزش کشاورزی در دانشگاه های پیام نور نظرات مصاحبه شونده ها در هر یک از ابعاد آموزشی یعنی

هستند و افزایش تعداد ساعات و جلسات ارائه درس، و نیز تناسب بین محتوای دروس با مدت زمان ارائه آن، را به ترتیب با بالاترین درصد تکرار بیان نمودند. از دیگر موارد مذکور می‌توان به بهبود روش‌های تدریس و یادگیری و تناسب روش با محتوا، برگزاری پررنگ‌تر کلاس‌ها و حضور و مشارکت دانشجو در آن و شروع زودتر و به موقع کلاسها بیشتر شدن کارها و افزایش فعالیت‌های عملی اشاره نمود.

در جداولی با ذکر فراوانی تکرار و درصد مشخص شده است که به ذکر هر کدام پرداخته می‌شود.

راهکارهای مربوط به روش تدریس و یادگیری

دروس مختلف: همان طور که در جدول شماره ۶ مشاهده می‌نمایید، مصاحبه‌شوندگان به منظور بهبود روش تدریس و یادگیری موارد استفاده از اساتید با گرایش متناسب با درس و به کارگرفتن اساتیدی که دارای تحصیلات و هم‌چنین تجربه آموزشی بالاتر

جدول شماره ۶: موضوعات مشترک اکتشافی درباره راهکارهای روش تدریس و یادگیری دروس مختلف

ردیف	موضوع مشترک	تکرار	درصد
۱	استفاده از اساتید با گرایش متناسب با درس	۹	۱۹,۱۶
۲	استفاده از اساتید با تجربه و با سطح تحصیلات بالاتر	۵	۱۰,۶۴
۳	افزایش تعداد ساعات و جلسات ارائه درس	۵	۱۰,۶۴
۴	تناسب بین محتوای دروس با مدت زمان ارائه آن	۴	۸,۵۱
۵	بهبود روش‌های تدریس و یادگیری و تناسب روش با محتوا	۴	۸,۵۱
۶	برگزاری پررنگ‌تر کلاسها و حضور و مشارکت دانشجو در آن	۴	۸,۵۱
۷	شروع زودتر و به موقع کلاسها	۴	۸,۵۱
۸	افزایش کار عملی	۳	۶,۳۸
۹	برگزاری اردوهای آموزشی برای دروس آزمایشگاهی و عملی	۳	۶,۳۸
۱۰	تدریس کتاب بطور کامل	۳	۶,۳۸
۱۱	ارائه دروس عملی متناسب با فصول سال	۳	۶,۳۸
مجموع		۴۷	۱۰۰

یابد و محتوای آن آسان‌تر شود. هم‌چنین محتوای دروس، عملی و کاربردی بوده و با رشته‌های عملی متناسب باشد. از طرفی محتوای دروس آموزشی بایستی با مدت زمان ارائه آنها متناسب باشد (جدول شماره ۷).

راهکارهای مربوط به اهداف و محتوای دروس:

بسیاری از کتاب‌های درسی بایستی اصلاح شود و مورد بازبینی قرار بگیرد و از غلط‌های چاپی و ویرایشی عاری بوده و بعضی از کتب و دروس باید از نظر حجم کاهش

جدول شماره ۷: موضوعات مشترک اکتشافی درباره راهکارهای مربوط به اصلاح اهداف و محتوای دروس

ردیف	موضوع مشترک	تکرار	درصد
۱	اصلاح کتاب‌های درسی و بازبینی آن برای عاری بودن از غلط‌های محتوایی و چاپی	۶	۱۸,۱۸
۲	کاهش حجم مطالب و آسان کردن محتوای بعضی دروس	۶	۱۸,۱۸
۳	عملی و کاربردی بودن محتوا و تناسب بین آن با دروس عملی	۵	۱۵,۱۵
۴	تناسب بین محتوای دروس با مدت زمان ارائه آن	۴	۱۲,۱۳
۵	مشخص و مفید بودن محتوای دروس	۳	۹,۰۹
۶	تناسب بین محتوا و نیاز بازار کار	۳	۹,۰۹
۷	ثابت بودن منابع درسی	۲	۶,۰۶
۸	ارائه پاسخ سؤالات در پایان کتاب	۲	۶,۰۶
۹	برنامه ریزی برای تعیین محتوا و اهداف آن	۲	۶,۰۶
مجموع		۳۳	۱۰۰

راهکارهای مربوط به شیوه‌های ارزشیابی

تحصیلی: سؤالات و جواب‌ها قبل از برگزاری آزمون‌ها بایستی تصحیح و مورد بازبینی قرار داده شود. بخشی از نمرات دروس به آزمون‌های عملی و فعالیت‌های دانشجو

اختصاص یابد و آزمون‌های دروس مختلف در یک روز برگزار نگردد. همچنین سؤالات آزمون‌های پایان ترم باید توسط اساتید طرح و به صورت تشریحی و متناسب با سطح تدریس طراحی شود.

جدول شماره ۸: موضوعات مشترک اکتشافی درباره راهکارهای بهبود نظام ارزشیابی و آزمون‌های درسی

ردیف	موضوع مشترک	تکرار	درصد
۱	بازبینی سؤالات و جواب‌ها قبل از برگزاری آزمون	۵	۱۷,۲۴
۲	تخصیص بخشی از نمره به آزمون عملی و فعالیت‌های دانشجو	۴	۱۳,۸
۳	جلوگیری از تداخل آزمون‌ها در یک زمان	۳	۱۰,۳۴
۴	طرح سؤالات پایان ترم توسط اساتید و نه سازمان مرکزی	۳	۱۰,۳۴
۵	برگزاری آزمون‌ها به صورت تشریحی	۳	۱۰,۳۴
۶	برگزاری آزمون متناسب با سطح تدریس	۳	۱۰,۳۴
۷	قانون‌مند کردن آزمون میان ترم	۲	۶,۹
۸	طرح سؤالات ساده‌تر آزمون‌های نظری پایان ترم و کاستن از درجه دشواری سؤالات	۲	۶,۹
۹	افزایش تعداد سؤالات آزمون نهایی	۲	۶,۹
۱۰	افزایش زمان تدریس برای برگزاری چندآزمون جامع قبل از آزمون پایان ترم	۲	۶,۹
	مجموع	۲۹	۱۰۰

نتیجه‌گیری، بحث و پیشنهادها

آسیب‌ها و مشکلاتی همواره دانشگاه‌های پیام نور در زمینه آموزش کشاورزی را در ابعاد مختلف آموزشی تهدید می‌نماید. از جمله مهم‌ترین مشکلاتی که برای دانشگاه پیام نور شهرضا در زمینه آموزش کشاورزی وجود دارد در ۴ بعد اصلی روش تدریس و یادگیری دروس مختلف، اهداف و محتوای دروس محتوای دروس، نظام ارزشیابی و آزمون‌های درسی و برنامه ریزی و مدیریت آموزشی وجود داشت. در بعد "اهداف و محتوای دروس" میتوان به عدم تناسب محتوا با رشته کشاورزی و نیاز دانشجویان اشاره نمود که با یافته (Aghasi Zadeh, 1996; Bahrami and Zamani, 2001; Touch, 2000; Boone, 2002; Wang, 2003; Zaaree and Zolali, 2006; Shahpasand et al., 2006; Rayj et al., 2006; Abdellah, 2007; Yordanova, 2007; Hosseini and Yaghoubi, 2005; (Movahedi et al., 2010; تطبیق دارد اما یافته‌های (Ahanchian et al., 2009) در این زمینه را رد می‌کند. یافته‌ها همچنین نشان داد که محتوای دروس و حجم کتاب‌های این رشته نسبت به سایر دانشگاه‌ها بسیار زیاد بوده و همین حجم زیاد باعث می‌شود تا دانشجو همه مطالب را به طور کامل درک نکند. عدم استفاده از محتوای دروس در بعد عملی و یادگیری از طریق عمل نیز یکی از مشکلاتی بود با

یافته‌های تحقیق (Safa) and Shabanali Fami, 2008; Pezeshki Rad and Rezaee and Pasha, 2007; (Mohtasham, 2003 هم‌سو می‌باشد. از نظر "روش تدریس و یادگیری دروس مختلف" یادگیری پایین دروس، محدود بودن امکانات یادگیری دروس کشاورزی و آزمایشگاه مجهز، ارائه مطالب به صورت کلی و عدم توجه به تناسب مدرک اساتید با دروس ارائه شده و استفاده کم از اساتید با تجربه و متخصص اولویت‌های اول تا چهارم را به خود اختصاص داد که در زمینه کیفیت پایین آموزشگر با یافته‌های (Yordanova, 2007; Hosseini and Safa and Yaghoubi, 2005; Movahedi et al., 2010; Shabanali Fami, 2008; Ahanchian et al., 2009; Nazari Noghabi et al., 2010; Touch, 2000 و Moghadas Farimani et al., 2006. مطابقت داشت. یافته‌ها همچنین نتایج تحقیق (Saadatmand, 2006; Safa and Shabanali Fami, 2008; Movahedi et al., 2010 را که استفاده از اساتید باتجربه و متخصص را در بالابردن کیفیت آموزش مؤثر می‌دانند، تأیید می‌کند اما یافته‌های (Ahanchian et al., 2009 و Saadi and Latifi, 2011 را رد می‌کند. همچنین در زمینه محدود بودن امکانات یادگیری دروس کشاورزی با یافته‌های (Boone, 2002; Rayj et al., 2006; Saadi and Latifi, 2011;

استفاده از اساتید باتجربه و متخصص به عنوان راهکاری برای بهبود کیفیت آموزش، با نتایج Saadatmand, (2006; Safa and Shabanali Fami, 2008; Movahedi et al., 2010) همسو است.

نتایج نشان داد که از نظر اهداف و محتوای دروس، اصلاح کتاب های درسی و بازبینی آن و کاهش حجم مطالب راهکار دیگری است که با یافته های (Movahedi et al., 2010) مطابقت دارد. لازم به ذکر است که یافته های حاصل از راهکار عملی و کاربردی بودن محتوای دروس و مشخص کردن محتوای دروس با نتایج (Safa and Shabanali Fami, 2008) و (Pezeshki Rad & Mohtasham, 2003) مبنی بر به روز بودن محتوای ارائه دروس همسو است.

بنابراین می توان اظهار کرد که دانشگاه پیام نور شهرضا در زمینه آموزش کشاورزی در ابعاد آموزشی مختلف با مشکل مواجه می باشد و بایستی در زمینه رفع این مشکلات اقدامات جدی صورت پذیرد. هر چند شناسایی مشکلات و آسیب های دانشگاه پیام نور در زمینه آموزش کشاورزی بخش عمده ای از این تحقیق را به خود اختصاص داد ولی بخش دیگری از این تحقیق به یافتن راهکارهایی برای رویارویی با این مشکلات و بهبود وضعیت آموزشی بوده است.

با توجه به نتایج تحقیق می توان گفت که آموزش عالی کشاورزی در دانشگاه ها، بخصوص دانشگاه پیام نور باید راهکارها و برنامه هایی را تدوین کند تا در زمینه تناسب محتوای دروس با رشته کشاورزی و نیاز دانشجویان توجه بیشتری صورت گیرد و حجم محتوای برخی دروس کاهش یابد و از محتوای آنها در بعد عملی بیشتر استفاده شود و بنابراین یادگیری دروس و امکانات یادگیری آنها افزایش یافته و آزمایشگاه ها مجهز تر گردد و نیز بر استخدام اساتید نظارت بیشتری اعمال شود و تناسب بین گرایش هر استاد با دروس ارائه شده را بیشتر مد نظر قرار دهد و اساتیدی برای تدریس انتخاب شوند که تحصیلات و تجربه آموزشی بالایی داشته باشند و از این رو تعداد جلسات ارائه دروس بر اساس محتوای هر درس افزایش یافته و آزمون های درسی نیز با نوع محتوای دروس متناسب باشد، آزمون های عملی بیشتری برگزار گردد و سطح دشواری هر آزمون بر اساس مطالب

2000Safa and Shabanali Fami, Abdellah, 2007; Touch, 2008; Nazari Nooghabi et al., 2010; Ahanchian et al., 2009) همسو می باشد، اما با یافته های (2008) همسو است.

در بعد "نظام ارزشیابی و آزمون های درسی" می توان به عدم تناسب آزمون با نوع محتوای درس، عدم برگزاری آزمون های عملی، بالاتر بودن سطح ارزشیابی نسبت به مطالب تدریس شده اشاره داشت که نتایج پژوهش به نوعی یافته های تحقیقات (Boone, 2002; Wang, 2003; Zaaree and Zolali, 2006; Shahpasand et al., 2006; Rayj et al., 2006; Abdellah, 2007; Ahanchian et al., 2009; Touch, 2000 و Moghadas Farimani et al., 2006) را که عدم ارزشیابی مستمر و مناسب را از مشکلات نظام آموزشی مطرح کرده بودند، تأیید می نماید.

موانع و مشکلات مطرح شده در زمینه برنامه ریزی و مدیریت آموزشی به ترتیب نیز شامل عدم وجود آزمایشگاه مرتبط، نداشتن فضای آموزشی و امکانات کمک آموزشی مورد نیاز، ناکافی و یا نبودن بازدیدهای عملی، که با یافته های بسیاری از محققان از جمله (Zaaree and Zolali, 2006; Abdellah, 2007; Saadi and Latifi, 2011; Nazari Noghahi et al., 2010; Sharif Zadeh and Malek Mohammadi, 2007) همسو است، لیکن یافته های (Ahanchian et al., 2009) را رد می کند.

باید توجه داشت که برای رفع موانع و مشکلات موجود می توان راهکارهایی را ارائه نمود که راهکارهای مطرح شده برای دانشگاه مورد مطالعه در هر یک از ابعاد آموزشی ذکر شده نیز یعنی اهداف و محتوای دروس، روش تدریس و یادگیری دروس مختلف، نظام ارزشیابی یا آزمون های درسی مورد بررسی قرار گرفت که در ذیل به هر کدام پرداخته می شود.

به منظور "بهبود روش تدریس و یادگیری دروس مختلف"، راهکارهای بیان شده به ترتیب اولویت شامل: استفاده از اساتید با گرایش متناسب با درس، به کار گرفتن اساتیدی که دارای تحصیلات بالا و همچنین با تجربه آموزشی بالا و هم چنین افزایش تعداد ساعات و جلسات ارائه دروس، و تناسب بین محتوای دروس با مدت زمان ارائه آن بود که یافته های تحقیق در زمینه

محتوای دروس عملی و کاربردی تر شود و تسهیلات بیشتری برای این دروس عملی در نظر گرفته شده و بنابراین مراکز آموزشی در ابتدا به امکانات آموزشی مورد نیاز هر رشته مجهز شود و سپس اقدام به تأسیس آن رشته و بخصوص رشته‌های عملی نظیر کشاورزی نمایند و این امر مستلزم مجهز نمودن نظام مدیریتی سازمان مرکزی به افرادی کاردان و علمی است زیرا مدیریت مناسب آموزش عالی کشاورزی تأثیر بسزایی در رفع مشکلات این مراکز خواهد داشت.

تدریس شده در نظر گرفته شود. در ضمن تجهیزات و امکانات بیشتری برای آموزش دروس کشاورزی در این دانشگاه‌ها در نظر گرفته شود و بازدیدهای عملی افزایش یابد. برای بهبود کیفیت آزمون‌های درسی نیز سؤالات و جواب‌ها قبل از برگزاری آزمون مورد بازنگری قرار گیرد و طرح سؤالات توسط اساتید هر درس انجام پذیرد و بخشی از نمره به آزمون عملی اختصاص یابد. همچنین باید در نظر داشت که کتاب‌های درسی مورد اصلاح و بازنگری قرار گیرد و با توجه به ماهیت رشته کشاورزی

REFERENCES

1. Abdellah, G. A., Fahmitaher, Ismail, E. A. (2007). Enhancing agricultural education in Egypt through competitive mechanism, *electronic Journal of Human resources for health*, 6 (7), 1-12, Retrieved 18 April 2008, from <http://www.human-resources-health.com/content/6/1/17>.
2. Aghasi Zadeh, F. (1996). Fundamental problems agriculture education system in Iran. *Jihad monthly social economic magazine*. Pp: 188-189. (In Persian).
3. Ahanchain, M.H.; Jaafarian Rad, M. J. Fakoor, M. and Zohoor, V.(2009). Quality evaluation of courses held in Jihad-Agriculture Higher Education Centers at Khorasan Razavi Province based on CIIP model. *Quarterly journal of research in agricultural education management*, 10: 54- 63.
4. Bahrami, F. and Gh. Zemani. (2001). *Agricultural Higher Education: Problems and Solutions*. Jihad Magazine. 21 (244-245): 27-32. (In Persian).
5. Boone, H. N. (2002). *Problem of Agricultural Education Research Conference Orland*. West Virginia University, pp 333-345.
6. Davies, T., Moen, D. and Dykstra, D. (2008). Faculty Perceptions Concerning the Ethics of Classroom Management Practices, *Journal of Academic and Business Ethics*, 3 (4).
7. Hossaini S. M. and Yaghobi, J. (2005). Survey barriers to entrepreneurship in agricultural higher education and Strategies to it are strengthening. *Proceedings of Conference on Agricultural Education*. Tehran. (In Persian).
8. Karimian, H.; Sharifi, M. and Sharbatian, Y. (2007). Factors affecting students' attitude of Garmsar Azad University towards professors. *Research letter of social sciences*, 1(4).
9. Lahariya, K.T. and Ingle, P.O. (2007). Teaching Competency of Academic Staff In Agricultural University. *Asian Journal of Education*, 2(5).
10. Moghaddas-Farimani, S.; Heydari, H. and Salehi-Moghaddam, M. (2006). Educational Performance evaluation of teachers in Applied-Scientific Higher Education Centers of Jihad-Agriculture Complex. *Quarterly journal of education and construction*, 3:75-85
11. Movahedi, R. (2001) *Challenges of agricultural education*. Hamadan University Press, 136 PP. (In Persian).
12. Movahedi, R.; Akbari, R. and Yaghoubi-Farani, A. (2010). Solutions for improving agricultural graduates' employment status (case of Bu Ali Sina University). *Journal of agricultural extension and education researches*, 3 (4): 85-98
13. Nazari-Noghabi, S.; Shaban Ali-Fami, H. and Irvani, H. (2010). The role of effective factors in quality of agricultural practical training in view point of students at Agricultural and Natural Resource Pardis of Tehran University. *Quarterly journal of research in agricultural education management*, 14(4): 44-58.
14. Pezeshki Rad, G. and Mohtasham, H. (2003). Internal evaluation a proper approach for quality in agricultural higher education. *Quarterly journal of research and planning in higher education*, 29:27-45.
15. Rayj, E., Abyar, N. and Tarshizi, M. (2006). Study Efficiency of Short – Term Training Courses in Centers of Education Agricultural Jihad of Golestsn Province Conference of Education Agriculture, 10-11 November. The Tarbiat Modares University, Tehran. Pp 485-500. (In Persian).
16. Rezaei, M. and Pasha, N. (2007). Performance assessment of higher education system in applied-scientific educational institutes (semester and modular system) in Tehran, *Iranian higher education journal*, 1, pp: 107-137.

17. Saadatmand, Z. (2006). Quality of education status in a context of scientific development and software movement.
18. Saadi, H. and Latifi, S. (2011). Pathology of agricultural education in Work- Science and Vocational- Technical Centers of Hamedan Province. *Journal of Iranian economic research and agricultural development*, 42 (4):669-679
19. Safa, L. and Shaban Ali-Fami, H. (2008). Viewpoints of agricultural students about quality of agricultural practical trainings in Agricultural And Natural Resource Pardis Of Tehran University. *agricultural journal of Abu-Reyhan Pardis*, 10 (1):87-100.
20. Seferoglu, S. (2007). Professional Teaching Standards: The Case of Turkish Teacher Candidates. *Journal of World Applied Sciences*, Vol. 2, No 4.
21. Shahbazi, A. And Alibeygi, A. H. (2006). Analysis of agricultural graduates' competencies for entering agricultural occupations in the market, *Iranian journal of agricultural extension and education sciences*, 2(1): 15-24.
22. Shahpasnd, M., Sefidiyan, A. and Meshkini, M. (2006). Study of Factors Additive and Subtractive Effect Service Training in Managers Job Capabilities in Ministry of Jihad Agriculture Conference of Education Agriculture 10-11 November 2006. The Tarbiat Modares University, Tehran. Pp 376-392. (In Persian).
23. Sharifzadeh, M. and Malek Mohammadi, I. (1993). *Causes of dropout agricultural vocational high school*. BS Thesis (Agricultural Extension and Education), Tehran University. (In Persian).
24. Touch, V. (2000). Agricultural Education in Cambodia International Cooperation center for Agricultural Science (ICCAE). 1Agugust – 31 October 2000. Nagoya University, Japan, pp 21-25.
25. Wang, Y. S. (2003). Assessments of Learner Satisfaction with Asynchronous Electronic Learning Systems. *Journal of Information and Management*. 41.:75-86.
26. Yordanova, K. (2007). Mobile Learning and Integration of Advanced Technologies in Education. International conference on Computer Systems and technologies. 14-15 June 2007. The University of Rouse, Bulgaria. Pp 23-1 – 23-6.
27. Zaaree, E. and Zolali, N. (2006). Agricultural Higher Education (Problems, Challenges and Crises). Conference of Education Agriculture 10-11 November 2006. The Tarbiat Modares University, Tehran. Pp 131-150. (In Persian).